

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, 30.10.2003
KOM(2003) 650 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Lige muligheder for handicappede: En europæisk handlingsplan

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Sammenfatning	3
2.	Den politiske kontekst.....	4
2.1.	Fællesskabets generelle holdning: mål og midler	4
2.2.	Kendsgerninger og tendenser	6
2.3.	De vigtigste hidtidige resultater på eu-plan	7
2.4.	Virkningen af det europæiske handicapår 2003	9
2.5.	Strategiske mål for fremtiden.....	12
3.	Eu's handlingsplan for handicapområdet	14
3.1.	Begrundelse.....	14
3.2.	Den første fase af eu's handlingsplan vedrørende handicap: 2004-2005	15
3.2.1.	Adgang til og bevarelse af beskæftigelse.....	15
3.2.2.	Livslang læring.....	18
3.2.3.	Anvende de nye teknologiers potentiale	20
3.2.4.	Adgang til offentlige bygninger	22
4.	Tilsyn og opfølgningsstrukturer	24
4.1.	Forbedre gennemførelseskapaciteten	24
4.1.1.	Styrkelse af kommissionens strukturer	24
4.1.2.	Styrkelse af samarbejdet med medlemsstaterne.....	24
4.1.3.	Fuld udnyttelse af samarbejdet med andre internationale organisationer og organer.....	24
4.2.	Styrke governance	24
4.2.1.	Uddybelse af samarbejdet med ikke-statslige organisationer	24
4.2.2.	Opfordre arbejdsmarkedets parter til at bidrage fuldt ud til at fremme lige muligheder for handicappede	25
4.2.3.	Udveksling af oplysninger mellem eu's institutioner og organer.....	25
4.3.	Eu's rapport om handicappedes situation	25
4.3.1.	En rapport hvert andet år om handicappedes generelle situation i den udvidede europæiske union	25
4.3.2.	Udvikling af kontekst-indikatorer, indsamling af data og forskning	25
4.3.3.	Evaluerings af eu-handlingsplanen.....	26

1. SAMMENFATNING

Om Det Europæiske Handicapår 2003 bliver en succes, afhænger i første række af, om det lykkes at skabe resultater, der rækker videre end 2003. Europa-Kommissionen ønsker sammen med alle de partnere, der deltager i året, at udnytte disse resultater og alle årets virkninger, men ønsker også at tage nye, påtrængende udfordringer op. Denne meddelelse tager sigte på at fastlægge en varig og operationel tilgang til handicapp problemer i det udvidede Europa. Den skal være en reference og ramme for styrkelse af handicapdimensionen i alle relevante fællesskabspolitikker og skal støtte og inspirere politikken på det nationale plan.

Derfor beskriver denne meddelelse de fremadrettede fællesskabsinitiativer, som tager sigte på en bedre integration af handicappede i den udvidede europæiske økonomi og i samfundet som helhed. Der er tre operationelle mål, der danner grundlag for den foreslåede fremgangsmåde: nå frem til den fulde anvendelse af direktivet om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv (direktiv 2000/78/EF), integrere handicapsspørgsmål i højere grad i de relevante fællesskabspolitikker og fremme af adgang for alle.

I denne meddelelse fastsættes bl.a. en flerårig, interaktiv handlingsplan, som frem til 2010 har til formål at integrere handicapsspørgsmål i de relevante fællesskabspolitikker og udvikle konkrete aktion på afgørende områder for at styrke integrationen af handicappede. For bedst muligt at støtte integrationen af handicapsspørgsmål i de vigtigste fællesskabspolitikker vil Kommissionen offentliggøre en rapport hvert andet år om handicappedes generelle situation i det udvidede EU under hensyntagen til den seneste udvikling i medlemsstaterne. Parallelt hermed foreslår Kommissionen en styrkelse af deltagelsen af alle berørte parter og de vigtigste aktører i den politiske dialog for at udvirke grundlæggende og varige ændringer i den samlede økonomi og i samfundet som helhed.

Da beskæftigelsen er den mest afgørende faktor for social integration, vil den første fase af gennemførelsen af EU-handlingsplanen om handicap - som skal udvikles i 2004 og 2005 - fokusere på skabelsen af de nødvendige betingelser for fremme af handicappedes beskæftigelse, samtidig med at arbejdsmarkedet i almindelighed gøres mere tilgængeligt for handicappede i den udvidede Union. Den første fase af denne handlingsplan vil således koncentrere sig om fire konkrete beskæftigelsesrelaterede, prioriterede foranstaltninger:

- adgang til og bevarelse af beskæftigelse, herunder bekæmpelse af forskelsbehandling
- livslang læring til støtte for en forbedret beskæftigelsesegnethed, tilpasningsevne og personlig udvikling og et aktivt borgerskab
- nye teknologier, som skal gøre handicappede selvstændige og dermed lette deres adgang til beskæftigelse
- bedre adgangsforhold til offentlige bygninger for at forbedre handicappedes deltagelse på arbejdspladsen og integration i økonomien og samfundet.

Kommissionens toårsrapport om handicappedes generelle situation i det udvidede Europa vil blive brugt som grundlag for fastsættelse af nye prioriteter, der skal indgå i handlingsplanens følgende faser under hensyntagen til virkningerne af Fællesskabets politik for de handicappedes situation.

2. DEN POLITISKE KONTEKST

2.1. Fællesskabets generelle holdning: mål og midler

Der er for længst tradition for, at EU søger at støtte handicappede borgere, men der er opstået en ny holdning til handicap: samfundet ser ikke længere handicappede som passive modtagere af kompensation, men har i stedet anerkendt deres legitime krav om ligeberettigelse og erkender, at deltagelse er direkte knyttet til integration. Det er derfor et overordnet mål for EU at bidrage til at skabe et samfund, der fokuserer på fuld integration. I denne sammenhæng spiller bekæmpelse af forskelsbehandling og fremme af handicappedes deltagelse i økonomien og i samfundet en grundlæggende rolle.

For at nå disse mål udvikler Kommissionen en konsekvent og integreret metode ved hjælp af en blanding af redskaber. I den nuværende hurtige økonomiske og sociale omstrukturering er Kommissionen særlig opmærksom på, at den i så høj grad som muligt skal betjene sig af frivilligt samarbejde som middel til at opnå en passende deltagelse af alle berørte parter (medlemsstaterne, arbejdsmarkedets parter, civilsamfundet, osv.). Dette er bl.a. tilfældet i forbindelse med den åbne koordineringsmetode på områderne beskæftigelse, social integration og livslang læring, som er afgørende områder for handicappede, på hvilke fælles mål kan overføres til nationale politikker, og hvor der kan udbredes god praksis.

- **Styrke respekten for forskelle gennem individuelle rettigheder**

Anerkendelse og beskyttelse af handicappedes rettigheder står i centrum for Fællesskabets aktioner. EF-traktatens artikel 13 sætter Fællesskabet i stand til at vedtage retsakter, der tager sigte på at bekæmpe forskelsbehandling med udgangspunkt i bl.a. handicap. Der er allerede indledt en aktion gennem EU-direktivet om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv¹ og især gennem Fællesskabets program for bekæmpelse af forskelsbehandling. Charteret om grundlæggende rettigheder beskytter på sin side udtrykkelig handicappedes rettigheder, og dets foreslåede indarbejdelse i den fremtidige unionstraktat er et væsentligt fremskridt. Charteret gør politiske, økonomiske og borgerlige rettigheder uadskillelige fra sociale rettigheder. Handicappedes rettigheder er fastsat i charterets artikel 21 og 26. Det fastsættes således i artikel 26, at "Unionen anerkender og respekterer retten for mennesker med handicap til at nyde godt af foranstaltninger, der skal sikre deres autonomi, deres sociale og erhvervsmæssige integration og deres deltagelse i samfundslivet".

- **Gøre omgivelserne mere tilgængelige gennem fjernelse af hindringer**

EU opfatter også handicap som et socialt spørgsmål. Fællesskabets sociale model vedrørende handicap påpeger de hindringer i omverdenen, som hæmmer handicappedes fulde deltagelse i samfundslivet. Sådanne hindringer skal fjernes i overensstemmelse med Kommissionens meddelelse fra maj 2000 "På vej mod et Europa uden barrierer for handicappede"², som har haft stor indflydelse på den nuværende udarbejdelse af politikker og retsakter vedrørende handicappede. Spørgsmål og adgangsmuligheder og mobilitet behandles i dag ud fra synsvinklen lige muligheder og ret til deltagelse. Det er især blevet afgørende at sikre fjernelsen af tekniske og juridiske hindringer for handicappedes virkelige deltagelse i den videnskabelige økonomi og i samfundet for at give dem de redskaber, der er nødvendige for at udnytte informationssamfundets potentiale.

¹ Rådets direktiv 2000/78/EF af 27. november 2000, EFT L 303 af 2. december 2000.

² KOM(2000) 284 endelig udg. af 12.5.2000.

- **Tilskynde til integrering gennem beskæftigelse: den europæiske beskæftigelsesstrategi, strukturfondene og modernisering af den sociale beskyttelse**

Adgang til beskæftigelse er et afgørende element for integrering af handicappede i økonomien og i samfundet i bredere forstand. Deltagelse i arbejdsmarkedet giver mennesker mulighed for at tjene til livets ophold og deltage mere aktivt. De pågældende personer opnår større personlig værdighed og større uafhængighed. Den europæiske beskæftigelsesstrategi bidrager til en generel ændring i fokuseringen, som skifter fra specifikke programmer for handicappede til en mere generel metode. De fleste medlemsstaters aktive politik for at bekæmpe massiv arbejdsløshed har bevæget sig i retning af mere personrettede politikker med sigte på at imødekomme enkeltpersoners behov, herunder også i forbindelse med særlige sårbare grupper som f.eks. handicappede. Den Europæiske Socialfonds og fællesskabsinitiativet EQUAL's vigtigste programmer er finansielle redskaber, som Fællesskabet benytter til at etablere konkrete foranstaltninger på grundlag af de opstillede mål for integrering af handicappede på arbejdsmarkedet. Kommissionen finansierer en lang række forskellige aktioner på denne måde og søger endvidere at sikre handicappede større bopælsrettigheder end andre kategorier af vandrede arbejdstagere i EU.

De moderne sociale sikringsordninger er afgørende for at sikre en passende støtte til handicappede, som er ude af stand til at skaffe sig en tilstrækkelig indkomst ved arbejde, og for at fremme adgangen til beskæftigelse for personer, der er udelukket fra arbejdsmarkedet, men har den nødvendige kapacitet til at skaffe sig en tilstrækkelig indkomst. Der lægges således større vægt på gennemførelse af præmieordninger i forbindelse med arbejde, så beskæftigelse bliver finansielt mere attraktivt, og på at overvinde virkningen at være fanget i understøttelse. Et sådant skifte fra langtidsafhængighed af passive sociale ydelser til aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger vil, hvis det tilpasses hensigtsmæssigt til individuelle situationer, få en positiv virkning for modtagernes økonomiske situation og for deres selvsikkerhed. Et sådant skifte kan ligeledes bidrage til at forbedre de offentlige udgifters struktur og kvalitet og gøre dem mere bæredygtige på mellemlang og lang sigt.

I denne sammenhæng spiller virksomheder en vigtig rolle for tilskyndelsen til en bedre integrering, som kommer både virksomhederne selv og handicappede ansatte og kunder til gode. Der udvikles nu strategier for en tiltagende integration, idet virksomhederne er af den opfattelse, at omkostningerne til tilpasning af arbejdspladsen og til varer og tjenesteydelser ifølge deres natur er midlertidige. Kommissionen er for sit vedkommende helt indstillet på at understøtte bestræbelser, som kan begunstige en bredere anerkendelse af strategiske økonomiske argumenter til fordel for handicappede.

- **Fremme social integrering og bekæmpe marginalisering: den europæiske sociale integreringsproces**

Inden for Lissabon-strategiens bredere kontekst går fremme lige muligheder for handicappede videre end integrering gennem beskæftigelse. I denne henseende har den nye sociale integreringsproces, som blev indledt af Det Europæiske Råd i Nice på grundlag af den åbne koordineringsmetode, potentiale til at hjælpe medlemsstaterne med mere effektivt at bekæmpe marginalisering af handicappede og samtidig sørge for, at de mest sårbare ikke udelukkes fra adgang til grundlæggende rettigheder, tjenesteydelser og ressourcer. Efter at have gennemgået den anden runde af nationale handlingsplaner for 2003-2005 forbereder Kommissionen nu en ny fælles rapport til vedtagelse under forberedelserne til Det Europæiske Råds forårsmøde 2004. Kommissionen vil desuden deltage i Udvalget for Social Beskyttelse og i denne sammenhæng medvirke til etablering af passende indikatorer til at måle fremskridt hen mod afskaffelse af fattigdom og social udelukkelse.

- **Iværksættelse og styrkelse af strukturer i samfundet, der begunstiger deltagelse: integrering af handicapperspektivet de relevante politiske sektorer**

At støtte handicappede borgere, så de kan blive en effektiv del af økonomien og samfundet som helhed betyder, at alle, der kan, skal deltage i alle aktiviteter på ethvert område, hvor det er muligt, snarere end at der skabes en adskillelse gennem særlige bestemmelser for handicappede. Integrationen kræver, at de politiske beslutninger træffes på et realistisk grundlag, og at deltagelse i den politiske proces bliver så bred som muligt for at sikre, at de handicappede og deres behov og erfaringer står i centrum for beslutningstagningen, så snart denne har en direkte eller indirekte indvirkning på deres tilværelse.

Det skal således bl.a. bemærkes, at sundhedsplejeordningerne nu forventes at tillægge det mål større betydning, at ældre og/eller handicappede skal kunne leve en aktiv, sund og uafhængig tilværelse op i en høj alder. Der er behov for at betone forebyggende strategier, herunder sundere ernæring og fysisk og mental aktivitet med udgangspunkt i de yngres og ikke helt så unges livsstil. Kommissionen og Rådet vedtog en fælles rapport om understøttelse af nationale strategier for sundheds- og ældrepleje den 10. marts 2003³, som danner grundlag for en styrkelse af det politiske samarbejde omkring tre hovedmål: adgang for alle, sundhedsplejeordningernes kvalitet og deres finansielle bæredygtighed. I foråret 2004 vil Kommissionen udsende en meddelelse, hvori der stilles forslag om yderligere samarbejde mellem medlemsstaterne, og dette ville være en passende lejlighed til at integrere handicapspørgsmål i dette vigtige område.

2.2. Kendsgerninger og tendenser

En stigende bevidsthed om handicappedes bidrag til samfundet er et vigtigt aspekt af Den Europæiske Unions behandling af disse spørgsmål. Det er derfor vigtigt at kunne foretage målinger. Det er ikke nogen let opgave. Definitionerne og kriterierne for bestemmelse af handicap fastsættes i øjeblikket i national lovgivning og administrativ praksis og varierer i de nuværende medlemsstater efter disses opfattelse og behandling af handicap. En sammenlignende undersøgelse gennemført på foranledning af Europa-Kommissionen⁴ viser de handicappedes forskellighed og de mange forskellige definitioner af handicap. Disse forskelle besværliggør indsamlingen af sammenlignelige og godkendte data og demonstrerer, at der er et betydeligt behov for udveksling af informationer og politisk pionérarbejde på dette område.

Det er en mulighed at se på resultaterne af de undersøgelser, der er gennemført på EU-plan. Ifølge konsoliderede tal fra Det Europæiske Fællesskabs Husholdningspanels undersøgelse synes grundlaget for, at en person erklærer sig for handicappet, at stemme overens fra år til år. Det fremgår heraf, at 14,5 % af EU's befolkning i den erhvervsaktive alder (mellem 16 og 64 år) angiver en eller anden form for handicap⁵. Det fremgår, at næsten 15 % af kvinderne i alderen 16-64 og 14 % af mændene i den samme aldersgruppe angiver, at de har et moderat eller alvorligt handicap. For 14 medlemsstater⁶ repræsenterer disse procenttal ca. 26 mio. mennesker i den erhvervsaktive alder. I de ti kandidatlande angives det, at 25 % af

³ SOC 116.

⁴ Sammenlignende analyse af definitioner af handicap, Brunel Universitet, 2003.

⁵ "Handicap og social deltagelse i Europa", Europa-Kommissionen, Eurostat, emne 3 "Befolkning og sociale vilkår", 2001, ISBN 92-894-1577-0.

⁶ Sverige indgår ikke i analysen, fordi Det Europæiske Fællesskabs Husholdningspanel (ECHP) ikke var i besiddelse af data om Sverige.

befolkningen⁷ lider under en eller anden form for handicap. Disse tal viser klart, at handicappede ikke er en minoritet. Integration af handicappede må derfor anses for at være et spørgsmål, der berører hele samfundet og kræver et bidrag fra alle.

Disse tal dækker over to vigtige elementer. For det første er der en sammenhæng mellem alder og handicap. I dag er 63 % af de handicappede ældre end 45 år, og denne procentsats må forventes at stige, eftersom mange mennesker rammes af handicap i det senere liv. 20 % af befolkningen mellem 60 og 64 år har et alvorligt handicap. I den samme aldersgruppe angiver 17,1 %, at de har et moderat handicap, mens kun 6,3 % af de personer, der angiver, at de ikke har handicap, tilhører aldersgruppen 60-64 år⁸. De demografiske tendenser viser, at der sker en forbedring af sundhedspleje og forventet levetid for voksne handicappede. Det står således fast, at antallet af handicappede i Den Europæiske Union er stigende - og vil vedblive at være stigende - som følge af befolkningens aldring. Det er derfor nødvendigt at forbedre adgangsmulighederne for alle ved hjælp af globale løsninger, bl.a. på grundlag af princippet om udformning for alle.

For det andet viser disse tal et stort uudnyttet potentiale for udvikling af økonomisk vækst. Kun 42 % af de handicappede har beskæftigelse sammenlignet med næsten 65 % af de ikke handicappede, og ikke mindre end 62 % af de handicappede er økonomisk inaktive sammenlignet med kun 28 % af de ikke handicappede⁹. Samtidig med, at handicap er og bliver en betydelig hindring for integration gennem arbejde, viser disse tal opgavens størrelse. Ved at fjerne hindringer på arbejdsmarkedet kan der skabes nye muligheder.

2.3. De vigtigste hidtidige resultater på EU-plan

• Bidrag til fjernelse af forskelsbehandling ved hjælp af traktatens artikel 13

På grundlag af et forslag fra Kommissionen vedtog Rådet den 27. november 2000 direktiv 2000/78/EF¹⁰ om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv, som forbyder enhver direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering. Med hensyn til handicap fastslår direktivet, at undladelse af at træffe passende foranstaltninger på arbejdspladsen kan udgøre en forskelsbehandling. I praksis omfatter tilpasninger i rimeligt omfang foranstaltninger med henblik på tilpasning til handicappede arbejdstagere af arbejdspladsen og -udstyret, arbejdstiden, osv. for at lette den handicappedes adgang til beskæftigelse. Medlemsstaterne skal gennemføre direktivets bestemmelser i national lovgivning inden december 2003. De har dog mulighed for at udvide denne frist med yderligere tre år for gennemførelse af direktivets bestemmelser om handicap og alder.

Fællesskabets handlingsprogram for bekæmpelse af forskelsbehandling (2001-2006)¹¹ tager sigte på at støtte medlemsstaterne i deres bekæmpelse af forskelsbehandling. Det giver Kommissionen mulighed for at finansiere en række aktiviteter til bekæmpelse af forskelsbehandling på grund af handicap, som f.eks. oprettelse af netværker og partnerskaber,

⁷ Kandidatlandene Eurobarometer 2002.1: den sociale situation i de lande, der ansøger om medlemskab i Den Europæiske Union (side 127).

⁸ Se fodnote 5.

⁹ Undersøgelse af "Handicappedes beskæftigelsessituation i EU", Europa-Kommissionen, Generaldirektoratet for Beskæftigelse, Sociale Anliggender og Arbejdsmarkedsforhold, 2001. Kilde: Det Europæiske Husholdningspanel, 1996.

¹⁰ EFT L 303 af 2.12.2000.

¹¹ Rådets afgørelse 2000/750/EF af 27. november 2000, EFT L 303 af 2.12.2000.

konferencer, nationale oplysningsdage organiseret af medlemsstaterne for bevidstgøre befolkningen om udviklingen på handicapområdet, kampagner, undersøgelser, osv. Det tilstræbes, at de handicappede selv og deres repræsentative organisationer deltager mest muligt. Programmet samfinansierer ligeledes driftsudgifterne for flere europæiske ikke-statslige organisationer, der repræsenterer handicappede, herunder Det Europæiske Forum for Handicappede, osv.

- **Fremme af handicappedes rettigheder i sammenhæng med FN og gennem udviklingssamarbejde i EU**

Kommissionen støtter internationale bestræbelser på at sikre handicappede en fuld og ligeberettiget udøvelse af menneskerettigheder, bl.a. gennem en FN-konvention, der tager sigte på at beskytte handicappedes grundlæggende rettigheder. Dette initiativ, som er blevet taget i erkendelse af, at de internationale menneskerettigheder bør tilpasses handicappedes vilkår, skal ses som en forlængelse af Fællesskabets handicappolitik, som fokuserer på rettigheder. Sådanne initiativer er taget på grundlag af EF-traktatens artikel 13, som sætter Fællesskabet i stand til at tage initiativer til bekæmpelse af forskelsbehandling på grund af handicap. Kommissionen indtager en positiv holdning til konventionen og bidrager aktivt til dens udvikling. I januar 2003 udsendte den en meddelelse "Mod et juridisk bindende FN-instrument til fremme og beskyttelse af handicappedes rettigheder og værdighed"¹². Denne meddelelse er en del af Kommissionens støtte til dette redskab, og den forklarer, hvorfor Det Europæiske Fællesskabs aktive deltagelse i dets udvikling er uundværlig. Kommissionen har bl.a. ønsket at få forhandlingsdirektiver, fordi en del af konventionen vedrører bekæmpelse af forskelsbehandling, som siden gennemførelsen af Amsterdam-traktaten og artikel 13 henhører under Fællesskabets kompetence. Europa-Parlamentet støtter Kommissionens meddelelse og er bl.a. af den opfattelse, at vedtagelse af en international tematisk konvention vedrørende handicappedes rettigheder ville styrke handicapspørgsmålets synlighed i den nuværende menneskerettighedsordning, og at den ville udglatte de forskelle, der skyldes handicap.

Europa-Kommissionen tilskynder også Unionens delegationer i udviklingslandene til at gøre en yderligere indsats for at sikre, at handicapspørgsmål sættes på dagsordenen for udviklingssamarbejdet. En vejledning herom er sendt til alle delegationerne.

- **Begunstige den frie bevægelighed**

Den frie bevægelighed for personer er en væsentlig forudsætning for handicappedes mobilitet og for deres mulighed for at drage fordel af en af traktatens grundlæggende rettigheder, som netop er en følge af den frie bevægelighed for personer. Denne rettighed vil blive endnu mere væsentlig i en udvidet Union med 25 medlemsstater og i sammenhæng med den tiltagende globalisering i økonomien og i samfundene. Kommissionen har allerede forpligtet sig til at foretage en ny gennemgang af den nuværende udelukkelse af invaliditetsydelse fra bestemmelserne om flytning til udlandet i forordning EØF nr. 1408/71 for at indskrænke antallet af ydelser af denne type, der på nuværende tidspunkt ikke kan flyttes til udlandet.

¹² KOM(2003) 16 endelig udg. af 24.1.2003.

- **Forberede udvidelsen**

For at kunne tiltræde Unionen skal kandidatlandene integrere Den Europæiske Unions regelværk på det sociale område i deres politikker og praksis. I denne sammenhæng blev handicappedes vilkår evalueret i 2001 og 2002 i forbindelse med de regelmæssige rapporter. Det Europæiske Handicapår 2003 blev åbnet for kandidatlandene, så de kunne tage del i årets aktiviteter i så vidt omfang som muligt. Det er dog stadig et vitalt behov at indhente viden om handicappedes vilkår og deres væsentligste behov i kandidat- og tiltrædelseslandene. Dette er et væsentligt element for udviklingen af moderne og effektive handicapstrategier, bl.a. for så vidt angår levering af bistandssystemer og lokalt baserede plejeordninger, der er tilpasset de enkelte landes specifikke situation. Kommissionen allerede indledt en undersøgelse for at analysere handicappedes situation i beboelsesinstitutioner i medlemsstaterne og kandidat- og tiltrædelseslandene, som også vil beskæftige sig med menneskerettighedsaspekter. Desuden vil den åbne koordineringsmetode, som gælder i den europæiske beskæftigelsesstrategi såvel som i den europæiske sociale integreringsproces, støtte indlæringsprocessen og give mulighed for at udforme passende metoder til gennemførelse af de fælles mål EU.

Kommissionen og Det Europæiske Forum for Handicappede deltager endvidere i et fælles projekt om styrkelse af handicappedes organisationer i kandidat- og tiltrædelseslandene, som finansieres over Phare-programmet. Dette arbejde har stor betydning og vil i høj grad lette udvidelsesprocessen i handicapsammenhænge ved at forbedre forståelsen mellem de berørte parter på alle niveauer. Etablering af en dialog med de forskellige berørte parter for at fastslå de eksisterende behov og muligheder for samarbejde, samtidig med at der tilskyndes til etablering af partnerskaber mellem kandidatlandene og medlemsstaterne og af projekter, vil bidrage mærkbart til virkeliggørelsen af resultaterne af dette projekt. En sådan dialog skal bygge på de fremskridt, der er gjort i retning af at muliggøre, at de handicappede selv deltager i den politiske beslutningsproces, som har indflydelse på deres tilværelse. Endelig giver deltagelse i Fællesskabets handlingsprogrammer de handicappede en nyttig forberedelse til tiltrædelsen. På en række områder har kandidat- og tiltrædelseslandene været indbudt til at deltage i fællesskabsprogrammerne om fremme af beskæftigelsen, bekæmpelse af social udelukkelse, bekæmpelse af forskelsbehandling, forbedret adgang til uddannelse og erhvervsuddannelse, og fremme af ligestilling mellem kvinder og mænd.

2.4. Virkningen af Det Europæiske Handicapår 2003

EU besluttede at gøre 2003 til Det Europæiske Handicapår for at styrke sin egen deltagelse i disse spørgsmål og mere generelt for at bevidstgøre befolkningen. Den udformning, Kommissionen og medlemsstaterne gav Det Europæiske År, gav handicappede en enestående mulighed for på nationalt, regionalt og lokalt plan at forelægge spørgsmål af betydning for dem og bidrage til at udarbejde målrettede strategiske prioriteter og tilskynde til specifikke aktioner. Det Europæiske År blev iværksat som en kampagne på grundlag af en stærk alliance af ikke-statslige organisationer, der repræsenterer de handicappede, herunder Det Europæiske Forum for Handicappede og nationale handicaporganisationer, og med bidrag fra de offentlige forvaltninger, arbejdsmarkedets parter, virksomheder og organisationer, der leverer tjenesteydelser. Det Europæiske År fik således kapacitet til at mobilisere hele samfundet i EU, og det fortjener at blive nævnt, at Europa-Parlamentet støttede disse bestræbelser i meget høj grad, bl.a. ved at organisere et Europa-Parlament af handicappede, og at også Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og internationale organisationer som f.eks. Europarådet gjorde en indsats.

Det Europæiske År var i sig selv udformet på en sådan måde, at det i særlig grad tilskyndede til integration, og struktureret på en sådan måde, at de handicappede selv fik mulighed for at deltage i fastlæggelsen af årets forløb. Deres organisationer spillede en afgørende rolle i udformningen af den tilhørende kampagne, både for EU som helhed og på nationalt plan. Under deres deltagelse i nationale koordineringsorganer fik de således mulighed for at udforme Det Europæiske Års vigtigste budskaber og vælge dets logo og slogan, m.m. Der er gennemført tusindvis af begivenheder overalt i de deltagende lande med det formål at påpege handicappedes rettigheder og udvide bevidstheden om de forhindringer, de daglig står over for i samfundet. Forskellige aktioner har været gennemført samtidig på europæisk, nationalt, regionalt og lokalt plan med deltagelse af meget forskellige aktører: handicappede, deres familier og repræsentative organer, personer uden handicap, beslutningstagere på alle niveauer, arbejdsmarkedets parter og berørte parter i den offentlige og private sektor.

Gennem de mange konferencer og offentlige debatter, der fandt sted over hele Europa og ofte blev fulgt af pressen og præsenteret i Internettet, gav Det Europæiske År handicappede og handicaporganisationer på alle niveauer en enestående lejlighed til at tilskynde til anerkendelse af handicappedes rettigheder og handicappedes fulde deltagelse i samfundet og økonomien. Mange offentlige debatter i denne sammenhæng har vist, at handicappede i hele EU har mange fælles problemer, og fremfor alt, at disse spørgsmål vedkommer samfundet som helhed. Relevant for alle er således spørgsmålet om marginalisering og social udelukkelse, behovet for at frigøre sig fra umyndiggørelse, mobilitet og adgangsproblemer, forbedring af de handicappedes livskvalitet og en passende sundhedspleje. Der har ligeledes været fokuseret på handicappede børns situation, den mangesidede forskelsbehandling af handicappede kvinder¹³, familiens rolle i forbindelse med forvaltning af handicap og den specifikke situation, handicappede unge befinder sig i.

Inden for rammerne af aktioner til fordel for unge samfinansierede Europa-Kommissionen en konference organiseret af det græske formandskab med titlen "Et Europa uden hindringer for unge", under hvilken 150 unge drøftede emnerne i hvidbogen om ungdom (deltagelse, information, volontørarbejde)¹⁴.

Det har også vist sig, at massemedierne spiller en betydningsfuld rolle for overvindelsen af stereotype opfattelser af handicappede. Det græske formandskab organiserede i samarbejde med Europa-Kommissionen og forskellige handicaporganisationer en konference under Det Europæiske År om dette vigtige spørgsmål. Som et resultat heraf blev der i juni 2003 vedtaget en "europæisk erklæring om medier og handicap". Der blev endvidere truffet den beslutning at etablere et europæisk netværk om medier og handicap, som skal fortsætte med at forbedre handicappedes image i medierne, deres beskæftigelsesfrekvens og deres adgang til medierne.

Den omfattende mobilisering af berørte parter gennem hele året er en understregning af et bredt ønske om hurtigt at nå frem til lige muligheder, og Det Europæiske Handicapår har givet anledning til en ny politisk stræben efter at fremme handicappedes integration yderligere. Ud over gennemførelsen af EF-direktivet om generelle rammer for ligebehandling i beskæftigelse og erhverv er der blevet fremsat forslag om nye politiske initiativer, som allerede gennemføres i medlemsstaterne. Det drejer sig ikke kun om at ajourføre eksisterende retsakter og vedtage nye, men også om at fremme nye, tildels innovative metoder og positive særforanstaltninger. En række eksempler:

¹³ En vigtig kongres om "Kvinder og handicap" fandt sted i Valencia (Spanien) i 2003.

¹⁴ http://www.edf-feph.org/en/policy/y_pol.htm

- **Frankrig** er i øjeblikket ved at ændre sin lovgivning fra 1975 om kompensation og social dækning og vil ligeledes træffe foranstaltninger vedrørende adgang til visse tjenesteydelser.
- **Spanien** har udarbejdet en specifik handlingsplan for handicappede (2003-2007), en ny national plan vedrørende adgang (2004-2012) og en plan for beskæftigelse af handicappede, og vil ligeledes vedtage to nye love: en om lige muligheder og forskelsbehandling og en om handicappedes økonomiske rettigheder og arveret.
- **Tyskland** er ved at vedtage den nye lov om ligestilling af handicappede, samtidig med at den tidligere rammelovgivning gennemføres.
- **Grækenland** er ved at udarbejde en handlingsplan om social integration frem til 2006. Under hensyntagen til handicap-olympiaden i Athen i 2004 gennemfører regeringen i øjeblikket forskellige praktiske forbedringer og institutionelle reformer for handicappede.
- **Portugal** har til hensigt at forelægge en ny almen basislov om handicap og kronisk sygdom, en lov om ikke-statslige organisationer, der repræsenterer handicappede og kronisk syge og en national handlingsplan for fremme af adgang (2004-2011).
- **Nederlandene** er ved at udarbejde en handlingsplan for handicappolitikken. En ny lov om ligebehandling forventes at træde i kraft inden udgangen af 2003.
- **Italien** arbejder med at udvikle ydelser til familier med handicappede og prøver på at lette vurderingen af handicap til administrative formål. Det italienske parlament drøfter en lov om e-adgang til websteder og et udkast til lov om værgemål.
- **Finland** har vedtaget en helt ny regeringsplan og har fremstillet en vejledning, som skal hjælpe handicappede til at kende deres rettigheder og situationer, hvor de udsættes for forskelsbehandling.
- **Sverige** har i overensstemmelse med den nationale handlingsplan for handicappolitikkerne vedtaget retningslinjer for handicappedes adgang til nationale myndigheder og et nationalt program til forbedring af offentligt ansattes og valgte repræsentanters evne til at omgås handicappede.
- **Irland** vil offentliggøre en ny basislov om handicappede, som omfatter bestemmelser om evaluering af individuelle behov, og en lov om uddannelse af handicappede er allerede offentliggjort.
- **Det Forenede Kongerige** har vedtaget forordninger til gennemførelse af direktiv 2000/78/EF og de sidste dele af loven om forskelsbehandling af handicappede, som skal træde i kraft i oktober 2004, og planlægger i årets løb forelægge et udkast til lovforslag, som skal udvide handicaplovgivningen yderligere.
- **Luxembourg** vedtog en ny lov i juli 2003 om arbejdsmarkedsbestemmelser for handicappede og om etablering af en indkomst for svært handicappede.

- **Østrig** har udgivet en detaljeret rapport om handicappedes situation og forbereder en ny lov om ligebehandling af handicappede.
- **Belgien** har for nylig vedtaget en lov, som forbyder forskelsbehandling, som bl.a. skal håndhæves gennem Centret for Lige Muligheder med støtte fra de forbundsorganer, der på lokalt plan har ansvaret for integration af handicappede.
- **Danmark** har udarbejdet en handlingsplan om handicap og opstillet et budget for etablering af 800-1200 nye boliger for handicappede over de næste to år, som skal give dem mulighed for at forlade institutionerne.

Det kan således konkluderes, at Det Europæiske År har givet støtte til, at medlemsstaterne har igangsat en ny politisk udvikling for at gennemføre lige muligheder for handicappede, og et definitivt skift over til mere proaktive foranstaltninger til fordel for handicappede, samtidig med at de har skabt et grundlag, som fremtidige langsigtede aktioner kan baseres på. Også på EU-plan har Det Europæiske År givet anledning til, at der er taget en række vigtige politiske initiativer på områder, der har betydning for fjernelsen af hindringer for integration. Kommissionen har bl.a. nedsat en uafhængig ekspertgruppe til behandling af det vigtige spørgsmål om adgangsforhold i bygninger, hvis rapport indeholdt en række henstillinger.

2.5. Strategiske mål for fremtiden

Kommissionens vigtigste mål i de kommende år vil være at tilskynde til lige muligheder for handicappede. Derigennem vil der blive skabt en varig dynamik for den fulde integration af handicappede i samfundet samtidig med, at den europæiske sociale model omformes på en sådan måde, at den virkelig garanterer lige muligheder for alle.

De fleste aktioner på handicapområdet henhører i alt væsentligt under medlemsstaternes kompetence og behandles mest effektivt på det nationale plan. For at nå sit strategiske mål vil Kommissionen derfor søge at nå tre operationelle mål, der supplerer og støtter hinanden, og den vil udnytte sin mulighed for at tage initiativer fuldt ud for at gøre Fællesskabets bidrag så virkningsfuldt som muligt. Disse operationelle mål er:

- **Opnå fuld anvendelse af direktivet om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv og indlede debatten om den fremtidige strategi for bekæmpelse af forskelsbehandling**

Kommissionen vil føre tilsyn med gennemførelsen af lovgivningsbestemmelserne om forskelsbehandling i medlemsstaterne og i tiltrædelseslandene inden for de frister, Rådet har fastsat. Især vil Kommissionen proaktivt følge gennemførelsen og sikre den korrekte anvendelse af direktiv 2000/78/EF af 27. november 2000 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv for at sikre sig, at alle ofre for forskelsbehandling kan nyde godt af dets fulde beskyttelse. Det skal understreges, at den effektive gennemførelse af dette direktiv er et centralt element i Kommissionens overordnede tilgang til handicap, og at det er en stor udfordring på grund af dets nyskabende karakter. Direktivet skal spille en afgørende rolle for gennemførelsen af lige muligheder for handicappede. Det søger også at udrydde den misforståelse, at handicap er det samme som manglende evne eller manglende kunnen, og det kan derfor med tiden bidrage til at fjerne fordomme, frygt og uvidenhed omkring handicap, hvis det anvendes korrekt.

Kommissionen har til hensigt at gennemføre en offentlig høring (grønbogen) i foråret 2004 om den fremtidige strategi for bekæmpelse af forskelsbehandling. Dette dokument vil tage højde for de fremskridt, der er gjort i EU's politik for bekæmpelse af forskelsbehandling og vil rejse spørgsmål om den fremtidige politiske udvikling. Det vil også komme ind på de nye udfordringer, der følger af EU's udvidelse.

- **En vellykket integration af handicapspørgsmål i de relevante fællesskabspolitikker og eksisterende processer**

Handicappolitikken seneste udvikling viser en stigende tendens til integration af handicappedes rettigheder og fremme af lige muligheder for handicappede. Integrationsstrategien forudsætter integration af handicapperspektivet på alle stadier af de politiske processer - fra udformning og gennemførelse til tilsyn og evaluering - med henblik på at fremme lige muligheder for handicappede. Parallelt med integrationen af handicapdimensionen kræver vedvarende uligheder gennemførelse af særlige aktioner til fordel for handicappede. Selv om der er gjort betydelige fremskridt vedrørende handicappedes situation, er der dog stadig meget at gøre, og en ny indsats er påkrævet. Da beskæftigelse er det bedste middel til at frembringe varige bedringer for handicappede og til at opnå, at de integreres fuldt ud i samfundslivet, vil der blive lagt særlig vægt på integreringen af handicappede i politikker, der har forbindelse med beskæftigelse, især uddannelse og livslang læring¹⁵. Kommissionen vil bruge alle de midler, den har til rådighed for at handle med dette mål for øje.

- **Forbedre "adgang for alle"**

I forbindelse med integrering skal der især fokuseres på adgangsforhold efter princippet "udformet for alle". Adgang til varer, tjenesteydelser og bebyggede områder er et centralt spørgsmål for handicappede, men berører også alle andre EU-borgere. Kommissionen har til hensigt at fremme udarbejdelsen af europæiske tekniske standarder, standardiseringsdokumenter og andre mere generelle retningslinjer, der omsætter begrebet "adgang for alle" til tekniske realiteter, hvilket er afgørende for handicappedes videre integration i erhvervslivet og samfundet. Kommissionen vil endvidere tilskynde til en større bevidstgørelse af alle aktører på standardiseringsområdet og for begrebet "adgang for alle" og de dermed forbundne muligheder på markedet.

For at nå de ovennævnte operationelle mål vil Kommissionen udvikle en flerårig handlingsplan, der kan tilpasse løbende. Denne handlingsplan, som hovedsagelig drejer sig om integration på forskellige EU-politiske områder, skal dække perioden frem til 2010. En progressiv fremgangsmåde skal sikre, at der bliver tilstrækkelig tid til at udarbejde dybtgående aktioner på mellemlang sigt og drag nytte af de initiativer, der tages inden for rammerne af Lissabon-strategien.

Denne handlingsplans enkelte skridt vil blive fastlagt og støttet af en rapport hvert andet år om handicappedes generelle situation. Kommissionen forpligter sig til at udarbejde dette dokument hvert andet år for specifikt og med regelmæssige mellemrum at kunne beskrive handicappedes generelle situation i det udvidede Europa. Med denne rapport tilstræbes det at give alle, der deltager i den politiske beslutningsproces, et redskab, som kan give dem et

¹⁵ Herunder uddannelse gennem sport, som Det Europæiske År 2004 vil beskæftige sig med.

bedre kendskab til og en klarere bevidsthed om handicappedes situation. Dette vil især føre til en bedre bestemmelse af, hvilke fremskridt der er gjort, og hvilke mulige perspektiver der kan være for den fremtidige udvikling af politikken set i lyset af virkningen af den hidtidige EU-politik vedrørende handicappede. Rapporten vil således kunne anvendes som grundlag for en definition af de nye prioriteter, der skal fastsættes for handlingsplanens følgende faser.

3. EU'S HANDLINGSPLAN FOR HANDICAPOMRÅDET

3.1. Begrundelse

Denne flerårige handlingsplan for handicapområdet af interaktiv karakter vil muliggøre planlægning, gennemførelse og opfølgning af prioriterede aktioner, som kan bidrage betydeligt til at tage de ovennævnte udfordringer op vedrørende økonomisk og social integration, lige adgang og effektiv deltagelse. De prioriterede aktioner vil derfor supplere hinanden, så det bliver muligt at udvikle et konsekvent sæt af aktiviteter, der kan udvikles i hele EU eller på nationalt eller lokalt plan.

Denne handlingsplans første fase vil blive indledt ved afslutningen af Det Europæiske Handicapår og vil vare to år, 2004-2005. Den vil koncentrere sig om at skabe de betingelser, der er nødvendige for at fremme beskæftigelsen af handicappede og frembringe en myndiggørelse i denne henseende. Ved at skabe sådanne betingelser og styrke den metode, der hviler på opfattelsen af handicappedes rettigheder, vil resultaterne af gennemførelsen af denne første fase styrke og supplere direktiv 2000/78/EF om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv. Prioriterede aktioner vil derfor beskæftige sig med de forskellige led i den såkaldte "beskæftigelseskæde" for at gøre retten til at arbejde lige så opnåelig for handicappede.

Kommissionen har fastlagt de prioriterede interventionsområder i den første fase af denne handlingsplan, som fordeler sig på følgende fire søjler, der supplerer hinanden:

- adgang til og opretholdelse af beskæftigelse
- livslang læring til støtte for handicappedes beskæftigelsesegnethed, tilpasningsevne, personlige udvikling og aktive borgerskab
- anvendelse af nye teknologiers potentiale, som spiller en afgørende rolle for sikringen af lige muligheder og mobilitet i økonomien, fordi det giver handicappede autonomi
- adgangsforhold til offentligt tilgængelige bygninger, hvilket er en forudsætning for deltagelse på arbejdspladsen og mobilitet på arbejdsmarkedet og i samfundet.

De følgende afsnit indeholder et sæt af påtænkte aktioner, der skal igangsættes for at møde de store udfordring og imødekomme behovet for forbedring af handicappedes beskæftigelsesfrekvens og bedre integration på arbejdsmarkedet og i samfundet. Listen over aktioner er en ikke-udtømmende illustration af handlingsplanens potentiale. Den skulle sikre den fulde åbenhed omkring prioriteter og aktiviteter for 2004-2005.

3.2. Den første fase af EU's handlingsplan vedrørende handicap: 2004-2005

3.2.1. Adgang til og bevarelse af beskæftigelse

Virkningen af direktiv 2000/78/EF af 27. november 2000 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv vil blive overvældende. Direktivet vil kræve store ændringer i de eksisterende regler i visse medlemsstater. Det får enorme virkninger for både offentlige og private arbejdsgivere og deres beskæftigelsespraksis over for handicappede gennem bestemmelserne om "rimelig tilpasning". Det er derfor vigtigt, at alle, der beskæftiger sig med dette område - politikere, den offentlige forvaltning, ikke-statslige organisationer, arbejdstagerne, arbejdsgiverne - bliver gjort opmærksom på de nye rettigheder og pligter. Bevidstgørelse af den politiske og offentlige opinion er derfor af central betydning for at sikre direktivets succes, og Kommissionen har i juni 2003 indledt en større informationskampagne i alle medlemsstaterne for at informere arbejdsgivere og arbejdstagere om deres nye rettigheder på arbejdspladsen.

Under Det Europæiske Handicapår vedtog ministrene for sociale anliggender og beskæftigelse i juni 2003¹⁶ en resolution om fremme af handicappedes beskæftigelse og sociale integration. I resolutionen opfordres medlemsstaterne, Kommissionen og arbejdsmarkedets parter¹⁷ til at videreføre bestræbelserne på at fjerne hindringer for handicappedes integration og deltagelse på arbejdsmarkedet ved at gennemføre ligeløn og forbedre integration og deltagelse på alle niveauer i uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemerne.

For at gennemføre dagsordenen fra Lissabon skal medlemsstaternes beskæftigelsespolitik på en afbalanceret måde fremme tre mål, der supplerer og understøtter hinanden: fuld beskæftigelse, kvalitet og produktivitet på arbejdspladsen og social samhørighed og integration. Alle disse mål er klart relevante for integrationen af handicappede på arbejdsmarkedet. Faktisk er et af de overordnede mål forestillingen om et rummeligt arbejdsmarked, der kræver effektiv integration af handicappede andre ugunstigt stillede personer.

Retningslinjerne for medlemsstaternes beskæftigelsespolitikker¹⁸ i den reviderede europæiske beskæftigelsesstrategi fastsætter endvidere i prioriteringen til aktion nr. 7, fremme af integrationen af og bekæmpelse af forskelsbehandling rettet mod ugunstigt stillede personer på arbejdsmarkedet, herunder også handicappede. Politikkerne vil især tage sigte på i hver enkelt medlemsstat at opnå en betydelig forbedring af den forholdsvis ugunstige arbejdsløshedsstatistik for ugunstigt stillede personer (alt efter nationale definitioner) frem til 2010. I betragtning af den klare forbindelse mellem de problemer, der rammer handicappede, og gennemførelsen af de tre mål i den "nye" europæiske beskæftigelsesstrategi, vil det være en topprioritet i denne handlingsplan at integrere handicap i beskæftigelsespolitikken fra ende til anden. I overensstemmelse hermed vil handicappede også blive støttet under andre prioriteter, herunder aktivering, forebyggelse og arbejdskrafttilbud. Medlemsstaterne

¹⁶ Rådets resolution 2003/C 175/01 af 15. juli 2003. EFT C 175 af 24.7.2003.

¹⁷ I den fælles erklæring, de udsendte som bidrag til Det Europæiske Handicapår, bekræftede arbejdsmarkedets parter på tværs af erhvervene deres interesse for at understøtte den opfattelse, at erhvervsmæssig integration af handicappede vedkommer både virksomheder og arbejdstagere i fællesskab.

¹⁸ Rådets afgørelse 2003/578/EF af 22.7.2003 om retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik, EFT L 197 af 5.8.2003.

opfordres til at udforske handicappedes potentiale som arbejdsstyrke og tage hensyn til de særlige forhold for handicappede kvinder og psykisk handicappede.

Den Europæiske Socialfonds generelle programmer og fællesskabsinitiativet EQUAL, som er de vigtigste finansieringsredskaber til gennemførelse i praksis af Fællesskabets mål for beskæftigelse af handicappede, finansierer endvidere en lang række aktioner til integration af handicappede på arbejdsmarkedet og afprøver nyskabende metoder i forbindelse med specifikke aspekter af integrationen på arbejdsmarkedet. Der er inden for rammerne af EQUAL's tematiske aktiviteter oprettet fem europæiske tematiske grupper, der svarer til programmets horisontale prioriteter: beskæftigelsesegnethed, iværksætterånd, tilpasningsevne, lige muligheder og asylsøgende. Der har i særlig grad været fokuseret på den tematiske gruppe "beskæftigelsesegnethed", som har nedsat en arbejdsgruppe om handicap.

Alligevel findes der stadig, og der vil altid findes, særlige behov i nogle handicapgrupper, og Kommissionen erkender nødvendigheden af at imødekomme sådanne behov, herunder også gennem specifikke arbejdsmarkedspolitikker for handicappede, når dette er nødvendigt. Kommissionen har også gjort en indsats i denne retning i sammenhæng med Fællesskabets konkurrencepolitik. Der blev i november 2002¹⁹ vedtaget en forordning om statsstøtte til beskæftigelse, i henhold til hvilken medlemsstaterne kan give statsstøtte til etablering af nye arbejdspladser og til ansættelse af handicappede arbejdstagere uden i forvejen at skulle indhente Kommissionens tilladelse. Fra dette tidspunkt kan medlemsstaterne udrede op til 60 % af et års lønninger og indbetalinger til social sikring for en handicappet arbejdstager, der ansættes i en virksomhed, og der kan endvidere udbetales kompensation for nedsat produktivitet og godtgørelse for tilpasning af arbejdspladsen og særlig bistand.

Der bør gives handicappede ligebehandling under arbejdet, og dette omfatter spørgsmålet om sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen. Handicappede dækkes derfor af den europæiske lovgivning om arbejdsmiljø. Lovgivningen bør anvendes for at lette beskæftigelse af handicappede. På EU-plan fastsætter direktiv 89/654/EØF²⁰ i bilag I, punkt 20, og i bilag II, punkt 15, at "arbejdsstederne i givet fald skal indrettes under hensyntagen til handicappede arbejdstagere". Denne bestemmelse gælder navnlig for "døre, forbindelsesveje, trapper, bruserum, håndvaske, toiletter og arbejdspladser, der direkte benyttes af handicappede arbejdstagere." Er der endvidere "efter den 31. december 1992 foretaget ændringer, udvidelser og/eller ombygninger af arbejdssteder, skal arbejdsgiveren træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at disse ændringer, udvidelser og/eller ombygninger er i overensstemmelse med de minimumsforskrifter, som er anført i bilag I" (artikel 5 i direktiv 89/654/EØF).

I rammedirektiv 89/391/EØF²¹ fastsættes det i artikel 8, at arbejdsgiveren under sin vurdering af risiciene skal træffe de nødvendige foranstaltninger inden for områderne førstehjælp, brandbekæmpelse og evakuering af arbejdstagerne. Samtidig indeholder direktiv 89/654/EØF i bilag I og II minimumsbestemmelser om flugtveje og nødudgange samt om foranstaltninger til branddetektion og -bekæmpelse.

¹⁹ Kommissionens forordning (EF) 2204/2002, EFT L 337 af 13.12.2002, s. 3.

²⁰ Rådets direktiv af 30. november 1989 om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdsstedet (første særdirektiv i henhold til artikel 16, stk. 1, i direktiv 89/391/EØF). EFT L 393 af 30.12.1989.

²¹ Rådets direktiv 89/391/EØF af 12. juni 1989 om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed under arbejdet. EFT L 183 af 29.6.1989.

I lyset af disse overvejelser vil Kommissionen:

Politik for bekæmpelse af forskelsbehandling:

- Støtte bevidstgørelsen om direktiv 2000/78/EF af 27. november 2000 om generelle rammebestemmelser om ligebehandling med hensyn til beskæftigelse og erhverv.

Den reviderede europæiske beskæftigelsesstrategi:

- Føre nøje tilsyn med gennemførelsen af den reviderede europæiske beskæftigelsesstrategi i medlemsstaterne og tilskynde dem til bl.a. at gennemføre foranstaltninger, der skal give handicappede bedre adgang til at være aktive på arbejdsmarkedet; forbedre tilbuddet om personlig bistand og vejledning, når det er nødvendigt; intensivere bekæmpelsen af forskelsbehandling på arbejdsmarkedet; undgå at potentielle arbejdstagere fastholdes i understøttelse; fremme den uhindrede brug af nye informations- og kommunikationsteknologier og forbedre kvaliteten af indlæring, erhvervsuddannelse og adgang til beskæftigelse.
- I denne kontekst vil Kommissionen inden for det europæiske statistiske system tilskynde til yderligere udvikling af nationale statistiske systemer, hvor det er påkrævet, for at give mulighed for en bedre overvågning af handicapspørgsmål i forbindelse med den europæiske beskæftigelsesstrategi og under særlig hensyntagen til kønsspecifikke data.
- Offentliggøre en beretning om gennemførelsen af den europæiske beskæftigelsesstrategi set i forhold til handicappede. For hver enkelt retningslinje for beskæftigelsen vil relevansen for handicappede blive vurderet, og god praksis på dette område vil blive påpeget. Denne beretning vil også tage sigte på at bidrage til overvejelser om integration af handicapdimensionen i medlemsstaternes gennemførelse af beskæftigelsesstrategien.

Den Europæiske Socialfond:

- Tilskynde medlemsstaterne til at tage hensyn til handicappedes behov i de aktiviteter, der finansieres over Den Europæiske Socialfonds almindelige programmer og fællesskabsinitiativet EQUAL.
- Tilskynde til udbredelse af god praksis og nyskabende foranstaltninger vedrørende beskæftigelses-/uddannelsespolitikken for handicappede, bl.a. under ESF og fællesskabsinitiativet EQUAL, og inden for rammerne af evalueringen af beskæftigelsespolitikken, osv.

Den sociale dialog:

- Uddybe dialogen med arbejdsmarkedets parter på europæisk plan om deres bidrag til lige muligheder for handicappede på arbejdsmarkedet; især tilskynde arbejdsmarkedets parter til at sikre den konkrete anvendelse af de henstillinger, der blev fremsat i deres erklæring af 20. januar 2003 om "fremme af lige muligheder og adgang til beskæftigelse for handicappede", og støtte initiativer under den sociale dialog i de enkelte sektorer, som f.eks. den frivillige aftale om beskæftigelse af handicappede, der er planlagt i handelssektoren.

Virksomhedernes sociale ansvar:

- Fortsætte bevidstgørelsen og udbredelsen af metoder, der understreger virksomheders sociale ansvar for og erfaringer med at beskæftige handicappede, som det er foreslået i Kommissionens meddelelse om virksomhedernes sociale ansvar²².

Integration i politikken for sundhed og sikkerhed:

- Sikre, at der tages hensyn til handicappedes behov i de relevante EU-initiativer om sundhed og sikkerhed.

3.2.2. *Livslang læring*

At give handicappede enhver tilgængelig viden og kompetence er et afgørende element i forbedringen i deres adgang til beskæftigelse, bekæmpelsen af deres udelukkelse og forbedringen af den sociale samhørighed. Dette gælder både i grunduddannelsen og i andre former for uddannelsesforhold livet igennem. Den fælles integrationsrapport 2001 påpegede, at det i stigende grad er godtgjort, at handicappede, der integreres i den almene uddannelse allerede i ungdommen, har de bedste chancer for at udvikle den generelle og erhvervsmæssige kompetence, der er nødvendig for at få succes på arbejdsmarkedet senere. Især er adgangen til livslang læring i EU stadig tydeligt utilstrækkelig, især når det drejer sig om ugunstigt stillede grupper, herunder handicappede.

Anvendelse af moderne informations- og kommunikationsteknologier (ikt) til eLearning²³ kan være en af metoderne til at overvinde hindringer for handicappedes uddannelse, erhvervsuddannelse og livslange læring. Kommissionens forslag om eLearning-programmet²⁴ henviser derfor udtrykkelig til handicappedes behov. I Kommissionens handlingsplan om "Fremme af sprogindlæring og sproglig mangfoldighed"²⁵ foreslås det endvidere at indsamle og udbrede information om god praksis i fremmedsprogundervisning for elever med særlige behov. I Kommissionens aktionsplan vedrørende kvalifikationer og mobilitet²⁶ påpeges det, at medlemsstaterne bør intensivere bestræbelserne på at integrere ugunstigt stillede unge, især handicappede og personer med indlæringsvanskeligheder, i deres uddannelses- og erhvervsuddannelsesordninger. I sammenhæng med Det Europæiske Handicapår har Rådet af undervisningsministre vedtaget en resolution om lige uddannelsesmuligheder for handicappede elever og studerende²⁷.

²² KOM(2002) 347.

²³ Se: <http://www.elearningeuropa.info/>

²⁴ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om vedtagelse af et flerårigt program (2004 - 2006) for effektiv integrering af informations- og kommunikationsteknologi (ikt) i uddannelses- og erhvervsuddannelsessystemerne i Europa (eLearning-programmet), KOM(2002) 751 endelig udg. af 19.12.2002.

²⁵ KOM(2003) 449 endelig udg. af 24.7.2003: Kommissionens meddelelse "Fremme af sprogindlæring og sproglig mangfoldighed: Handlingsplan 2004 - 2006".

²⁶ KOM(2002) 72 endelig udg.: "Kommissionens aktionsplan vedrørende kvalifikationer og mobilitet."

²⁷ Rådets resolution af 5. maj 2003. EFT C 134 af 7.6.2003.

I lyset af disse overvejelser vil Kommissionen:

Uddannelses-, erhvervsuddannelses- og ungdomspolitikker og -programmer i EU:

- I sammenhæng med gennemførelsen af arbejdsprogrammet for opfølgning af rapporten om uddannelsessystemernes konkrete fremtidige mål²⁸ forsat give høj prioritet til fremme af udveksling af god praksis og påpegelse af faktorer, der medfører gode/dårlige resultater i forbindelse med integrering af handicappede i uddannelse og erhvervsuddannelse.
- Være særlig opmærksom på under udformningen og gennemførelsen af det fremtidige handlingsprogram for e-Learning (2004–2006) de særlige behov, som handicappede - og andre sårbare grupper - kunne stå over for, for at udvikle e-Learning for alle borgere og dermed give mulighed for fuld deltagelse i det videnbaserede samfund.
- Informationssystemet PLOTEUS om muligheder for livslang læring i Europa vil udvide informationen af handicappede, herunder vedrørende særlige finansieringsmuligheder i medlemsstaterne.
- Støtte det frie valg af bedre erhvervsuddannelses- og indlæringstilbud gennem en mere specialiseret livslang vejledning og rådgivning og karrierevejledningstjenester til åbning af utraditionelle muligheder på arbejdsmarkedet og alle ikke-arbejdsrelaterede indlæringsmuligheder for handicappede.
- Give projekter med deltagelse af handicappede i de nuværende Socrates-, Leonardo- og Ungdomsprogrammer særlig opmærksomhed, foretage en evaluering af virkningen af den anden generation af programmer om livslang læring i medlemsstaterne udbrede deres resultater og tage hensyn til handicappedes behov i udformningen af den fremtidige generation af uddannelses- og erhvervsuddannelsesprogrammer.
- Føre tilsyn med e-adgang til websteder og medieprodukter vedrørende livslang læring på det europæiske plan og i de europæiske programmer.

Forskning:

- Udbrede og gøre den bedst mulige brug af den forskning, der gennemføres inden for rammerne af Socrates- og Leonardoprogrammerne og det sjette rammeprogram for forskning af relevans for prioritet nr. 7 "Borgere og governance i det videnbaserede samfund", som giver et værdifuldt bidrag til debatten om social integration og aktivt borgerskab i det videnbaserede samfund, herunder integration af handicappede.

²⁸

KOM(2001) 501 endelig udg. af 7.9.2001.

3.2.3. *Anvende de nye teknologiers potentiale*

Blandt de adgangsrelaterede aktiviteter under e-Europa 2002 handlingsplanen²⁹ er der nået vigtige resultater, som skal følges op. Initiativet om adgang til offentlige websteder - retningslinjer for offentlige websteder (W3C/WAIWCAG-V1,0)³⁰ er blevet vedtaget af medlemsstaterne, som foreslået af Kommissionen³¹. Rådet vedtog en resolution om e-adgang i december 2002³².

En mere effektiv koordinering af politikker på det europæiske plan for at undgå "udelukkelse fra informationer" gennem sammenlignende evaluering og udveksling af god praksis mellem medlemsstaterne er også blevet opnået, og den relevante lovgivning og standarder, som skal sikre overholdelsen af principperne for adgang, er blevet revideret. Der er etableret et netværk af nationale mestercentre (EdeAN) i udformning for alle (DfA), og der findes udformning for alle-standarder, retningslinjer og støttemateriale for adgang til informationsteknologiske produkter, der bl.a. skal forbedre handicappedes erhvervsegnethed og sociale integration. Det er imidlertid klart, at en yderligere forbedring af adgangen til websider og de dertil hørende offentlige tjenesteydelser og anvendelser er væsentlig for integrationen i samfundet. I de fremtidige aktiviteter vil det være et afgørende spørgsmål at sikre, at fremskridtene i retning af adgang sker på grundlag af en fælles metode, så der opnås sammenlignelige data.

Under eEurope 2005: Et informationssamfund for alle³³ vil indsatsen blive rettet mod at sikre handicappedes og andre ugunstigt stillede gruppers deltagelse og lige adgang for at gøre udviklingen ensartet på områderne moderne offentlige tjenesteydelser online, e-regering, e-learning, e-sundhed og etablering af et dynamisk og adgangsvenligt e-forretningsmiljø. For at bidrage til at nå disse mål beskæftiger e-Europe 2005-initiativet sig med omfattende muligheder for bredbåndsadgang til konkurrencedygtige priser og sikkerhed i informationsinfrastrukturen.

Den teknologiske udvikling - især inden for informations- og kommunikationsteknologi - giver store muligheder for at hjælpe handicappede med at overvinde funktionelle begrænsninger og således styrke deres muligheder for deltagelse i samfundet. Handicappede kan imidlertid også stå over for andre hindringer. De foreslåede aktioner tager sigte på at opnå lige muligheder ved at give handicappede en kapacitet, dvs. at udnytte informationssamfundet og de nye teknologier til gavn for alle.

²⁹ Rådets resolution om e-Europa-handlingsplanen 2002, Feira, juni 2000.

³⁰ <http://www.w3.org/TR/WCAG10/>

³¹ Meddelelsen KOM(2001) 529 endelig udg.; støttet af Rådet og Europa-Parlamentet, som det fremgår af deres resolutioner (CR 7087/02, 20.3.2002 og EPR P5_TA (002) 0325, 13.6.2002; Rådets resolution af 25.3.2002 om e-Europa-handlingsplanen 2002: Adgang til offentlige websteder og deres indhold, EFT C 86 af 10.4.2002; s. 2.

³² Kommissionens interne arbejdsdokument: Delivering e-accessibility. Improving disabled people's access to Information Society. SEK(2002) 1039, og Rådets resolution "e-adgang – forbedring af handicappedes adgang til videnssamfundet", 14680/02, EFT C 39 af 18.2.2003, s. 3.

³³ eEurope 2005: Et informationssamfund for alle, handlingsplan, maj 2002, KOM(2002) 263, vedtaget af Det Europæiske Råd i Sevilla, 21 - 22.6.2002.

I lyset af disse overvejelser vil Kommissionen:

Informations- og kommunikationsteknologier (ikt):

- Etablere en international dialog om spørgsmål og retningslinjer vedrørende adgang på især ikt-området og afholde seminarer med EU og industrien for at udforske politikken og lovgivningen om adgang på grundlag af den eksisterende lovgivning vedrørende ikt-produkter og tjenesteydelser (bevidstgørelse, godkendelse, offentlige kontrakter, retningslinjer, standarder, krav, osv.).

Handlingsplanen eEurope 2005:

- Behandle adgang som et horisontalt spørgsmål i e-Europe 2005. Der vil blive udviklet bevidstgørende aktiviteter og støtteforanstaltninger: en række redskaber, der skal lette integrationen af krav om adgang til informations- og kommunikationsteknologier i indkaldelsen til offentlige kontrakter, adgang til offentlige e-tjenesteydelser, adgang som en e-færdighed.

Udformning for alle, assisterende teknologier og standarder for e-adgang:

- Fremsætte henstillinger om udvikling og brug af en europæisk læseplan for "udformning for alle" henvendt til informationssamfundets fagfolk, især designere og ingeniører. Kommissionen vil specifikt støtte mesternetværket EdeAN for udformning for alle.
- Desuden vil der blive offentliggjort en ny standardiseringsplan for e-adgang - herunder udformning for alle og assisterende teknologi.
- Tildele præmier for "nyskabelse i udformning for alle og assisterende teknologier".
- Indlede en dialog med producenterne af assisterende teknologi og tilskynde til oprettelse af en række sammenslutninger i den industri, der producerer assisterende teknologi, som kan give mulighed for en mere struktureret og konsekvent dialog på det europæiske plan.

Beretning:

- Offentliggøre en beretning om webadgang til opfølgning og omsætning i praksis af retningslinjerne for webadgang (WAI) til offentlige websteder og fortsat arbejde for at få gennemført en fælles europæisk metode til evaluering af tilgængelige websteder for at få sammenlignelige data på grundlag af retningslinjerne W3C/WAI.

Forskning:

- Afsætte 30 mio. EUR til en indkaldelse af projekter under det sjette rammeprogram for forskning³⁴ vedrørende adgang på området teknologier uden hindringer og kapacitetsgivende teknologier, for at støtte ældres og handicappedes autonomi og sikre deres lige adgang og fulde deltagelse i informationssamfundet³⁵.
- Støtte INCOM-gruppens (integrerende kommunikation) arbejde og resultater vedrørende handicappedes adgang til elektroniske kommunikationstjenester og udarbejdelse af en rapport med mellem- og langfristede mål.

3.2.4. Adgang til offentlige bygninger

Der kan opnås specifikke fordele, når udformningen og konstruktionen af bygninger følger princippet om universel udformning (udformning for alle)³⁶. Især vil en bedre og mere effektiv adgang til arbejdspladsen sætte handicappede i stand til at fastholde deres adgang til arbejdsmarkedet og sætte dem i stand til at yde et værdifuldt bidrag til økonomien og samfundet.

Det er desuden omkostningseffektivt at lade adgangsforhold indgå i det oprindelige planlægningsstadium, og det belønnes i vidt omfang af de økonomiske fordele, der er resultatet. En bygning, som er fuldt tilgængelig for alle, er fleksibel på et varigt grundlag - den kan tilpasses til vekslende behov i hele brugernes levetid og kan derfor have en større markedsværdi end en vanskeligt tilgængelig bygning. Desuden nedsætter en god tilgængelighed de omkostninger, der følger af de stadig talrige skader og dødsfald, der bl.a. skyldes et dårligt udformet miljø, især på arbejdspladsen.

Tilgængelige fritids- og kulturfaciliteter har også stor relevans for forbedring af livskvaliteten og en bedre deltagelse i den sociale og kulturelle samfundsstruktur. Det anerkendes af Rådets i dets resolution af 6. maj 2003³⁷ om handicappedes adgang til kulturinfrastrukturer og kulturaktiviteter og i Rådets resolution af 21. maj 2002³⁸ om den europæiske turismes fremtid, i hvilken Kommissionen, medlemsstaterne og andre aktører opfordres til at styrke deres bestræbelser på at lette handicappedes adgang til turistmål.

Endelig anerkender Kommissionen i sin "Hvidbog om den europæiske transportpolitik frem til 2010 - De svære valg"³⁹, at adgang til offentlig transport er en integrerende del af adgang i bredere betydning. Kommissionen vil derfor bidrage til at udvikle adgangsforholdene i den offentlige transport og således give et væsentligt bidrag til handicappedes muligheder for at arbejde.

³⁴ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1513/2002/EF af 27.6.2002 om Det Europæiske Fællesskabs sjette rammeprogram for forskning, teknologisk udvikling og demonstration som bidrag til realiseringen af det europæiske forskningsrum og til innovation (2002 - 2006), EFT L 232 af 29.8.2002, s. 1.

³⁵ IST workprogramme 2003-2004, www.cordis.lu

³⁶ Europarådets resolution af 15.2.2001 om indførelse af principperne om universel udformning i læseplanerne for alle erhverv i byggesektoren.

³⁷ EFT C 134 af 7. juni 2003.

³⁸ EFT C 135 af 6. juni 2002.

³⁹ KOM(2001) 370 endelig udg.

I lyset af disse overvejelser og under hensyntagen til de henstillinger, der er fremsat af gruppen af uafhængige eksperter om adgangsforhold i bygninger, som Kommissionen nedsatte i sammenhæng med Det Europæiske Handicapår, vil Kommissionen:

Adgang til bygninger:

- Fremme princippet om udformning for alle i alle relevante fællesskabspolitikker om adgang til bygninger.
- Overveje udvikling af passende europæiske standarder på alle områder vedrørende bygninger, herunder planlægning, udformning, bygning og brug af bygninger samt evakueringsprocedurer, der skal garantere handicappedes sikkerhed.
- Fremme en bedre uddannelse i adgangsspørgsmål i skoler og gennem udvikling af adgangskurser for personalet i byggesektoren, herunder arkitekter.
- Fremme udvekslingen af information og udbredelsen af god praksis på området tilgængelighed mellem byer.

Lovgivning:

- Revidere de væsentlige krav, der er fastsat i direktiv 89/106/EØF om byggevarer for at indføre bestemmelser om adgang for alle og især overveje at stille forslag om udvikling af et syvende væsentligt krav vedrørende adgang for at gøre direktivet mere effektivt og mere præcist i spørgsmålet om brugernes behov, når de lider under forskellige handicap.

Integration:

- Fremme af indførelsen af bestemmelser om adgangsforhold i politikken vedrørende offentlige kontrakter og i forbindelse med tildeling af midler fra strukturfondene på nationalt og regionalt plan.

Undersøgelser:

- Sørge for opfølgning af undersøgelsen om harmoniserede kriterier for handicappedes adgang til turistmål og -infrastrukturer og overveje de mest hensigtsmæssige foranstaltninger til at gøre turistfaciliteter tilgængelige for handicappede i hele Den Europæiske Union.
- Analysere resultaterne af undersøgelsen om offentlig transport i byerne for personer med nedsat mobilitet med det sigte at påpege de hindringer for adgang, der findes i byernes transportsystemer.

Forskning:

- Under det sjette rammeprogram forskning vil Kommissionen:
 - tage initiativet til en undersøgelse med det sigte at udarbejde et detaljeret redskab til støtte for beslutningstagningen i evalueringen af bygningers udformning, udformning i almindelighed eller princippet udformning for alle, som tager hensyn til handicappedes behov i bygninger, især på

arbejdspladser;

- udsende nye indkaldelser om forslag til forskning: finansiere forskningsnetværker, der skal analysere adgangsspørgsmål i bredere betydning (herunder finansielle hindringer for handicappedes deltagelse) og tage initiativet til et projekt, der skal udvikle indikatorer til måling af adgangsforholdene i bygninger.

4. TILSYN OG OPFØLGINGSSTRUKTURER

4.1. Forbedre gennemførelseskapaciteten

4.1.1. Styrkelse af Kommissionens strukturer

Fællesgruppen vedrørende handicap i Kommissionen vil få til opgave at sætte gang i handlingsplanens proces og føre tilsyn med integrationsaktiviteterne i Kommissionens forskellige kontorer. Den vil også bidrage til udarbejdelse af redskaber for integrering af handicapspørgsmål, især til operationel gennemførelse og evaluering, herunder uddannelse af Kommissionens politiske sagsbehandlere, m.m. Fællesgruppen vil referere tilbage om fremskridt til gruppen af ansvarlige for lige muligheder.

4.1.2. Styrkelse af samarbejdet med medlemsstaterne

Gruppen på højt niveau vedrørende handicap i EU, som er en ekspertgruppe under forsæde af Kommissionen, hvortil medlemsstaternes regeringer udsender handicapeksperter, vil få sit mandat ændret i overensstemmelse med virkningerne af denne meddelelse. Gruppen få til opgave at støtte udviklingen af synergier mellem handicappolitikkerne på EU-plan og vil drøfte den almindelige handicaprapport. Med dette mål for øje bør ekspertgruppen på højt niveau udveksle informationer, give mulighed for udveksling og mulig overførsel af idéer og god praksis, især i forbindelse med integration af handicapspørgsmål, og indsamle erfaringer i handicapspørgsmål i de nye medlemsstater.

4.1.3. Fuld udnyttelse af samarbejdet med andre internationale organisationer og organer

De vigtigste aktører i denne henseende er FN, herunder Den Internationale Arbejdsorganisation og Verdenssundhedsorganisationen, Europarådet, OECD, Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur, de europæiske standardiseringsorganisationer (CEN, CENELEC, ETSI), Det Europæiske Agentur for Specialundervisning og Det Europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkårene. Samarbejdet med disse organisationer vil blive styrket for at opbygge forbindelser til fælles nytte og udnytte deres ekspertise og det arbejde, der har fundet sted i deres tænketanke. For så vidt angår FN's konvention ville Fællesskabets og medlemsstaternes fulde deltagelse i forhandlingerne i denne sammenhæng bekræfte EU's indsats for handicappede på det internationale plan.

4.2. Styrke governance

4.2.1. Uddybelse af samarbejdet med ikke-statslige organisationer

De eksisterende former for samarbejde og partnerskab mellem Kommissionen og de ikke-statslige organisationer, herunder Det Europæiske Forum for Handicappede, vil danne grundlag for en styrkelse af dialogen om politikker og forbedre den gensidige information og udvikling af samarbejdet.

Kommissionen foreslår endvidere, at Gruppen på Højt Niveau holder møder mindst en gang om året med repræsentanter for de handicappede som f.eks. Det Europæiske Forum for Handicappede og med repræsentanter for andre aktører på handicapområdet som f.eks. Den Europæiske Platform for Sociale NGO'er, repræsentanter for familier med handicappede, kvindeorganisationer, Den Europæiske Sammenslutning af Leverandører af Tjenesteydelser og Den Europæiske Platform for Revalidering. En sådan meningsudveksling mellem Gruppen på Højt Niveau og civilsamfundet kan kun styrke EU's evne til at forstå og tage hensyn til handicappedes varierende vilkår.

4.2.2. Opfordre arbejdsmarkedets parter til at bidrage fuldt ud til at fremme lige muligheder for handicappede

Det er særligt nødvendigt at forbedre handicappedes deltagelse i beskæftigelsen ved at fremme gennemførelsen af de succesfaktorer, der blev fastslået i arbejdsmarkedets parters erklæring i anledning af Det Europæiske Handicapår; og at vurdere virkningen af deres rammeaftaler om handicappede med det formål at skaffe plads til flere handicappede i deres organisationer og derved forøge repræsentationen af handicappede.

4.2.3. Udveksling af oplysninger mellem EU's institutioner og organer

Kommissionen vil tilskynde til interinstitutionelt samarbejde blandt EU's institutioner og organer for at lette og styrke integrationen af handicapperspektivet i alle relevante fællesskabspolitikker. Især vil Kommissionen udvide sin dialog med Europa-Parlamentets udvalg om beskæftigelse og sociale anliggender og med Europa-Parlamentets fælles gruppe vedrørende handicap, som begge spiller en vigtig rolle for drøftelsen af spørgsmål af betydning for handicappede.

4.3. EU's rapport om handicappedes situation

4.3.1. En rapport hvert andet år om handicappedes generelle situation i den udvidede Europæiske Union

Kommissionens handicapprapport vil lægge særlig vægt på fællesskabspolitikernes bestræbelser på at fremme lige muligheder for handicappede og vil indsamle bidrag fra medlemsstaterne om deres handicappolitik og de resultater, den har haft i retning af integration af handicapperspektivet i alle relevante nationale politikker. Disse bidrag kunne bl.a. bygge på nationale handlingsplaner for beskæftigelsen og social integration. Der vil blive lagt særlig vægt på at give en bedre beskrivelse af den øjeblikkelige situation, tendenser og politiske spørgsmål vedrørende handicap i de nye medlemsstater. Kommissionen vil samle disse offentlige rapporter hvert andet år og strukturere dem efter aftale med medlemsstaterne og repræsentanter for de handicappede. Kommissionen håber at kunne offentliggøre den første af disse rapporter den 3. december 2005 på Den Europæiske Dag for Handicappede.

4.3.2. Udvikling af kontekst-indikatorer, indsamling af data og forskning

Vurderingen af handicappolitikernes effektivitet hæmmes af en mangel på data og en kvantitativ og kvalitativ evaluering af resultater. Det er derfor helt afgørende at udvikle kontekst-indikatorer, som kan sammenlignes i alle medlemsstaterne. Der bør også gøres den størst mulige brug af kilder og strukturer i det europæiske statistiske system, især gennem udvikling af harmoniserede undersøgelsesmoduler for at få de internationalt sammenlignelige statistiske informationer, der er behov for til en vurdering af de fremskridt, der sker hen mod de fastsatte mål. Der bør således gøres en større indsats på EU-plan og på det nationale plan for at udvikle indikatorer og forbedre indsamlingen af sammenlignelige data.

Europa-Kommissionen understøtter ligeledes forskningsaktiviteter primært med det sigte at supplere den forhåndenværende viden og fremme mangesidede tilgange til alle spørgsmål vedrørende handicap.

4.3.3. Evaluering af EU-handlingsplanen

EU's handlingsplan vedrørende handicap er blevet fastlagt med en tidsramme frem til 2010. Kommissionen har til hensigt at foretage en første evaluering af dens resultater på midtvejsstadiet i det år, der følger efter de to første udgaver, dvs. i 2008.